

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Éves előfizetés	10 kor.
6 hónapra	6 "
3 hónapra	4 "
1 hónapra	2 kor.
1 napra	5 "
1 példány	1 "
1 példány postán szállítva	24 kor.
1 példány	6 "
1 példány	6 "
Egyes szám ára 8 fillér.	

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Magyarvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 206. szám.

Magyarvárad

Vasárnap, 1916 szept. 10.

Oláh kitartás.

Teljes nagyságában bontakozik ki már az az elhatározó győzelem, melyet a román hadsereg Tutrakánál szenvedett. Az oláh kitartás és lelkiereje hiánya itt mutatkozott be először. Három napos ostrom után megadta magát az egész helyőrség tábornokaival és összes ágyúival együtt. Három nap múlva vége volt az oláh kitartásnak. Ennél szegényesebb vereség még nem ért hadsereget.

Bezzeg tudtak győzni elhagyott székely falvak felett s diadalittasan gyilkolták le a menekülő székely asszonyokat. Ott nem harcedzett katonákkal volt dolguk s csak néhány hü csendőr holttestén keresztül kellett átgázolniuk a könnyű győzelemre. Torkunkat a zokogás fojtogatja, ha arról kell beszélnünk, hogy oláh boeskor szennyezte be a szépséges székely földet, Magyarország legpoétikusabb vidékét, melyet a székely vitézség annyiszor megvédett ezer év óta, tatárhordák és más hatalmas ellenség ellen s most ez a nagyszerű emberfajta, a székely földön futóvá lett. Azt keresik most már, hogy ki felelős ezért a katasztrófiáért. Pedig nyilvánvaló az ok: A becsületesség mindig vereséget szenved az álnoksággal szemben. Az oláh álnokság becsapta a jóhiszemű magyar becsületességét.

Ennek a nemzetnek már két faji tulajdonságával ismerkedtünk meg újra a háború folyamán: az alattomosággal és a mostani nagy tutrakáni vereségnél a kitartás teljes hiányával. Ez a nemzet indult el meghódítani Magyarországot a Tiszáig. Ez Románia álma, melyet már régóta álmodik: a nagy Románia, melyet a Tisza-folyó körül-

foly. Mit gondol Románia, vajjon megemészthetőnek tart-e bennünket, a székely földdel, Kolozsvárral. Nagyvárad, Debrecenrel együtt?

Oroszországnak természetes vágya az, hogy eljusson „a csábító délig, az északi népek ezen ösztönös vágyáig“, oda, ahol a távolból a mesészerű Konstantinápoly karsu minarettjei nézik magukat a Boszporusban, Oroszország elég ravasz, hogy Románia segítségét akarja kihasználni arra, hogy kijusson a meleg tengerre, de ennek a tervnek megvalósulása Románia és a román nép megsemmisülését vonja maga után egyszerűen azért, mert utjában áll a hódító Oroszországnak a tenger felé vivő utjában. Éppen ezért Oroszország sohasem tül-

het meg erős Romániát. Romániának tehát pusztulnia kell mindenképpen. Ha az orosz győz, akkor Oroszország pusztítja el utjából s megsemmisíti úgy, ahogy már annyi nemzetet megsemmisített. Ha pedig mi győzünk, akkor egyszer smindenkorra elintézzük azt a veszedelmet, mely alattomosan mindig fenyegetett.

Ez a halálra ítélt nép az, mely földönfutóvá tette Erdély asszonyait és öregjeit, míg a férfiak távol voltak. A kocka megfordul nem sokára. A románok sorsa ott fog eldőlni a dunamenti síkságokon, ahol Románia keble nyitva áll a megsemmisítő csapásnak. Bukarest tornyai már integetnek a közeledő német-bolgár csapatoknak.

Harcok az oláhokkal Petrozsénynél.

Keleti harctér. Budapest, szeptember 9. (Hivatalos.) Románia elleni harc vonal. A Petrozsény-hátszegi-ut két oldalán lefolyt harcokban csapatunk az ellenséget eredeti állásaitól 4 kilométerre visszavetették. Ezt a haderő csoportunkat a jobb szárnya ellen irányult új erős ellenséges támadás következtében előbbi állásaiba vontuk vissza. Az ellenség ismételt kísérletei gyalogsággal és lovassággal, hogy a Csikszeredától nyugatra emelkedő magaslatok ellen törjön elő, megghusítottuk. A helyzet különben változatlan.

Ezer orosz fogoly.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonal. Nagy ellenséges haderőknek Cibó-völgytől keletre emelkedő magaslatok ellen intézett többszöri roham után az ellenség ennek a harc vonal szakaszának egyes részeit elfoglalta.

Kárpáti harc vonalunk többi részén tegnap aránylag nyugalom volt. Kelet Galiciában Brzezanytól keletre és délre az ellenség tegnap újból megkísérelte vonalaink áttörését, azonban nagy veszteségei mellett visszavertük. Különösen kiemelendő az e vidéken küzdő török csapatok bátor magatartása. E harcokban az ellenség 1000 emberét fogtuk el és 5 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonal. A helyzet változatlan.
Höfer.

EMIR arcmosó

a legtökéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás

(mitesseres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR“-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehellet-finomságu harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszer-tárában Szent László-tér. Városháza mellett. Csanda Endre „Rákóczi“ gyógytárában, Csillag gyógytár Szacs-vay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Statárium Nagyváradon a mai naptól kezdve.

Az 1912. évi XXXII t. c. 437. § a értelmében a temesvári katonai parancsnokság területén levő katonai intézményekhez intézett

rögtönbiráskodás

kihirdetését magában foglaló parancsot, illetve az abban foglalt rendelkezéseket az alábbiakban hozom a város közönségének tudomására.

Rögtönbiráskodási eljárásnak van helye tekintet nélkül arra, hogy a hadrakelt sereg területének mely vidékén fekszik a tett és ítékezés helye.

A) Az összes tényleges katonai egyének és az összes a katonai büntetőbiráskodás alá helyezés tekintetében a tényleges katonai egyénekkel egyenrangú polgári egyének ellen (katonai bünvádi perrendtartás 11. § a).

1. A jogosulatlan toborzás büntette (kbt. 300. és 307. § a)

2. Az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábítás vagy segélynyújtás és a szökevények számára nyújtott segély büntette (kbt. 314, 316 és 318. § a)

3. A kémkedés büntette (kbt. 321. § a és az állam hadiereje ellen irányuló más cselekmények (kbt. 327. §))

4. A felségárulás büntette (kat. btk. 324. §)

5. A felségértés büntette (kat. btk. 339. §)

6. A közösen háborítás büntette (kbt. 341. §)

7. A lázadás büntette (kbt. 349. §)

8. A vasutaknak vagy az azokhoz tartozó építményeknek, szállítási és más eszközöknek, gépeknek, vagy azok üzemére szolgáló egyéb tárgyakkal, gonoszszámból való rongálása által elkövetett nyilvános erőszakoskodás büntette (kbt. 362. § a) c. pontja.)

9. A gonosz cselekmények v. mulasztás

sok által a vasutakon különösen személyes körülmények között elkövetett nyilvános büntette (kbt. 364. § a)

10. Az állami táviró (távbeszélő) gonoszszámból való rongálása vagy háborítása által elkövetett nyilvános erőszakoskodás büntette (kbt. 366. § a)

11. A kbt. 362. § a szerinti nyilvános erőszakoskodás büntette miatt az egyéb, a 8 ik §-ban fel nem sorolt esetekben, ha ezen büntetendő esetelemények katonai vagy honvédségi kincstár tulajdonát képező, vagy azok kezelésében vagy üzemében levő javakon követtetnek el, vagy ha tekintet nélkül ezen körülményekre, az egy vagy több ízbeni esetelemény folytán okozott kár az 1000 (egyezer) koronát meghaladja.

12. A gyilkosság (kbt. 413 és 414 §§ a) emberölés (kbt. 419-421 §§ a), gyújtogatás (kbt. 448-453 §§ a) és rablás büntette miatt (kbt. 483, 490 és 491, §§ a).

13. A lopás (kbt. 457, 466 és 467. §§ a), sikkasztás büntette miatt (kbt. 472. § a), ha az egy vagy több lopásból vagy sikkasztásból származó összeg az 1000 (egyezer) koronát meghaladja, a sikkasztás (kbt. 474. § a) és csalás büntette miatt (kbt. 502 és 506. §§ a) ha az egy vagy több sikkasztásból, illetve csalásból származó összeg a 2000 (ketteszer) koronát meghaladja.

14. Az országláti kötelességsértés büntette miatt (kbt. 231. §) ha az ör köteles ségsértésből a hadműveletre, a harctéren álló csapatok biztonságára, vagy az állami vagyonra nézve nagy kár származott, vagy az eset körülményeihez képest származhatott volna.

B) A kbt. 142. § a, továbbá a m. kir. miniszterium 1914. július hó 27. évi 5490. min. eln. rend. kö. lőny 1914. évi 38. számú rendelet értelmében katonai büntetett esetelemények elkövetésére alkalmas egyének még.

15. A fegyelem megsértése, elkövetése minden a főlebbvalóságai szemben való erőszakos ellenszégület, vagy személye ellen irányuló tettelemények által elkövetett függetlenségi büntette miatt (145, 146, 147, 148, 152, 153 és 154 §§)

16. A zendülés büntetése minden büntetendő esete miatt (159 és 160 §§.)

17. A lázadás büntette miatt (167 és 171 §)

18. A szökés büntette miatt (182. §) azonban az önként jelentkező szökevény rögtönbíróbíróilag nem kezelhető, ha csak nem érdemelte ki más a szökés mellett elkövetett büntetést a rögtönbíráskodási eljárás.

19. a más egyének szökésben való büntetése miatt (kbt. 200. §)

20. A szökésre szövetkezés alakításának és a szökésre szövetkezésben való részvétel büntette (kbt. 216 és 227 §)

21. a gyáva s g büntetése minden büntetendő esete (kbt. 243. §)

22. a fegyelem és rendháborításnak büntette miatt:

a) Ha valaki az ellenséggel való ütközés alatt az előnyomulás, hátrálás, vagy valamely erődített helynek vagy tábornak rohammal való bevételére vagy hajó elfoglalása közben mielőtt erre engedély adatnék, vagy éppen kibocsátott tilalom dacára zsákmányolásra indul (kbt. 264. §-a)

b) ha valaki védképtelen, megsebesült vagy beteg fekvő ellenséget kivétkeztet vagy bántalmaz (kbt. 265. §);

c) ha valaki a legénység közül csapatját vagy menetoszlopát, vagy azon különítményt, amellyel elküldetett, nem ugyan gyáva s g-ból vagy szökési szándékból, de az előjárónak engedélye nélkül az országlakosok háborgatása végett elhagyta és csapatjától több mint 2 órányira nem igazolható irányban tállatit (kbt. 267. §)

23. A szolgálati szabályok általában való mellőzések büntette miatt (kbt. 286. és 288. §§ ok) fegyvernek vagy löszernek 10 koronán felüli értékben való eldobása vagy eladása által.

24. Az önesonkítás büntette (kbt. 293. §)

25. A lopás büntette miatt (465 b) ha az őrség vagy fedezet legénysége azon jószág, amelynek megőrzésére vagy fedezetére kirendeltetett, követ el, vagy tudva enged meg lopást, több lopásból származó jószág

SZÉKELY BAKÁK A FRONTON

— Molnár Lajos naplója. —

Hősi halált halt, kedves emlékü munkatársunk, Molnár Lajos harctéri feljegyzéseit forgatjuk. A megviselt, kopottas noteszben fakult ceruzajávások között hiába keressük azt, ami minket legjobban érdekelne, derék munkatársunk finom, gyöngéd lelkületét, előttünk oly becsült acél-karakterét, — nem találjuk: Molnár Lajos nem magáról ír, hanem székely katonáiról. Azaz hogy ír magáról is, de csak úgy melleleg, mintegy ráadásképpen, a naplívázlatra legjobban ez a felírás illeték: *K. u. K. Inf. Reg. No. 2.* A kettes székelyek dícsérete minden sora s a dícséző szavak között csak itt ott van egy-egy megemlékezés Váradról, Kézdivásárhelyről, a Tiszántúlról s egy-egy váradai kedves ismerősről. Az alábbiakban a napló négy kedves feljegyzését közöljük. Sok fáradtságunkba került, míg formába öntöttük, mert a feljegyzések az írás elmosódottsága miatt csak nagy nehezen betűzhetők ki.

Mikor még jól voltunk az olaszokkal.

Május 24. Ma jutott el ide az olasz hadüzenet híre. A hír első hallására megdöbbenünk ekkora galádságon, azután azonban legkevésbé sem vettük túlságos tragikusan. Este összeverődünk mi tiszték is s pipafüst mellett tárgyaltuk az esetet. A kapitány ur jóízű históriá mesélt el abból az időből, mikor még szeretett bennünket az olasz. Akkor történt, hogy Türr István tábornokot nagy ovációban akarja részesíteni az egyik olasz város tanácsa.

Az ünneplést nagy előkészületek előzték meg, többek között a közezőnek kiválasztása. Akadt is szónok, még pedig a legbuzgóbbjaiból, aki buzgóságában annyira ment, hogy olasz nyelvű dícióját szerette volna nagyobb hatás kedvéért egy magyar mondatdal befejezni. Csak az volt a baj, hogy hiába hajszolta fel az egész várost, senki sem tudott két egymásutáni magyar szót. Az ünneplés előtti napon jelentkezik aztán egy pék, ki elmondja, hogy Magyarországon jár-

tában — mert járt Magyarországon sokszor hallotta ezt a három szót: *ördög bujjék beléd.* Nem tudja nygán, olaszul mit jelent, rossz kívánság azonban nem lehet, mert a parasztnép a legjamborabb arccal mondotta egymásnak. A szónok kapva kapott az alkalmon, feljegyezte e híres szavakat s másnap Türr István szemébe dörögte: *Hogy pedig az önök zengzetes magyar nyelvén fejezzem ki jókívánataimat, az egész város polgársága nevében egész szívemmel mondok: (s itt magyarul folytatta) ördög bujjék beléd!*

Türr István meg sem várva az evvívást, visszakívánta: *bujjék az öreganyátokba!*

Uglátszik, most csakugyan beléjük bujt az ördög.

Románia.

Szept. 5. Legényeim ma nagy izgalomban voltak. Az egyik háromszéki székelyfiu kártyát kapott az édesanyjától, melyben azt a paraszt olvassa: *mink csak vagyunk fiam,*

Markovits és Weinberger cég őszi újdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműek, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legszolidabb olcsó árban lesz kiárusítva. **Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek.** Intézeti gyermekfehérneműk, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

összege vagy értéke a 50 (ötven) koronát meghaladja.

26. A lopás büntette miatt (465. § c) ha a katonai bajtársát vagy felsőbbjét, vagy az utóbbi alárendelítettét meglopja és az egy vagy több lopásból származó jószág összege vagy értéke a 200 (kettőszáz) koronát meghaladja.

27. A fosztogatás és az abban való bűnrészesülés büntette miatt (492. és 500. §§) ha a fosztogatásból eredő elrejtést, eladott vagy egy, vagy több fosztogatásból megszerzett jószág értéke a 100 (egyszáz) koronát meghaladja.

C) a katonai bűnvádi perrendtartás 14. §-a alapján a magyar kir. miniszterium 1914. július hó 27 én kelt 5461. (Mineln.) Rend. közlöny 38. sz. 1914-től rendeletével a katonai büntetőbíráskodás alá rendelt polgári egyének ellen.

1. a jogosulatlan toborzás büntette (306-307. §§.)

2. Az esküvel fogadott katonai szolgálati köteleesség megszegésére való osábitás vagy segélynyújtás és a szökevények számára nyújtott segély büntette (kbtb. 314, 316. és 318. §§ a.)

3. a kémkedés büntette (321. §.) és az állam hadereje ellen irányuló más cselekmények miatt (kbtb. 327. §)

A rögtön bíraskodásra vonatkozóan a kbtb. 15. §-a szerinti kisérlésre valamint a rögtön bíraskodással fenyegetett ezen büntettekben való a kbtb. 11 §-ában foglalt részességre és bűnszegélyre teljes alkalmazást nyerne.

A felsorolt bűncselekmények elkövetésével a legnyomatékosabban évek mindenkit, mivel mivel mindenképpen a kiállítás után illet elkövet, rögtön bíróság elé kerül és ha már a törvény a kötélt általi halállal fenyegeti a cselekményt, úgy ezzel az egyéb büntettekkel pedig agyonlövésessel fogják büntetni.

Ezzel a nappal a rögtönítélőbírói határozatok életbe lépnek.

Nagyvárad, 1916 évi szept. hó 8.

Rimler Károly,
polgármester.

E hirdetésnek képeán megírhatjuk,

de spáddal nem bírhatni. Egyre csak azt hajítja, elmegy katonának, ha jönnek az oláhok...

Lett erre kavarodás a bakák között. Tehát jönnek az oláhok. Biztosan jönnek, mert hiába nem zörög a falevél sem. S beszélgetnek csendesen a dologról. Kevés szóval, sok hümmögéssel. A nagy esendőségbe egyszer csak belépszol az egyik:

— Pejg akkor én megszökök!

A többiek hallgatnak s néznek rá. Amaz aztán kimagyarázza magát:

— Csak nem a muszkával verekszők, ha egyszer az oláhval is szabad.

Erre aztán csitítják a többiek.

— Nem kell azért szökni. Ugy is oda visznek bennünket. Otthon is leszünk, meg verekszünk is.

Testvér!

Szept. 10. A keleti német hadsereg jobb szárnyával ma érintkezünk. Mi tiszt csak megértjük magunkat valahogy, de a bakák sehogysem értik egymást.

Az egyik székely fiu köszönti a bajor bakát:

— Jó napot testvér!

— Wasist das: Teschweer?

— Hát azt teszi, hogy mink most ketten együtt verekszünk.

A testvér tágranyilt szemekkel, félig mosolyogva mondja:

hogy az elkövetett statárialis büntettek fellett a katonai büntető bíróság itél. Egyetlen büntetés van: a halál.

Dr Cziffra Kálmán a Vörös-Kereszt Egyesület új elnöke.

Gróf Erdődy Gyuláné
és gróf Széchenyi Miklós
tisztelőtagok.

A Vörös Kereszt nagyváradi fiókjának választmánya tegnap töltötte be a Hlatky Endre halálával megüresedett elnöki székét.

Előzetesen rendkívüli közgyűlést tartott az egyesület dr Fráter Imre ügyvezető elnök vezetése alatt, amelyen a megüresedett választmányi tagsági helyre dr Cziffra Kálmán főispánt választották meg.

Az egyesület érdekében tett becses és eredményes közreműködésért gróf Erdődy Gyuláné és gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspököt az egyesület tiszteletbeli tagjává választották s az erről szóló jegyzőkönyvi kivonatot küldöttség nyújtja át.

A rendkívüli közgyűlés után a választmány tartott ülést.

Dr Fráter Imre elnöklete alatt jelen voltak: Pallay Lajosné, Buzássy Albertné, dr Bulyovszky Józsefné, dr Mihály Lajosné, Petry Gyuláné, Bögös Lajosné, továbbá Lábán Lajos, dr Vucskies Gyula, Németh István, dr Mayer László, dr Gyöngyössi István, dr Személy Kálmán.

Dr Fráter Imre elnök bejelentette, hogy az egyesület résztvesz a menekültek fogadására indult akcióban és pedig két irányban. A menekültek részére szódaviset, málnaszörpöt, tejet oszt ki; eddig 257 K t fordítottak erre. Továbbá az elmekórház disztermében menekülteket helyeztek el, akik között tejet, ebédet, kenyert osztanak ki s erre is 254 koronát költött a Vörös-Kereszt.

— Versteh! nicht.

— Na, csak hogy megérted, — szakad ki az elismerés a székelyből.

Megmagyarázom a szépszál bajornak, mi az a „testvér“ mire ő mosolyogva bólintgat.

Három óra múlva rohamra indultunk. Rohantak a németek is s annyira jól esett, mikor egész sereg bajor katoná kiáltott át hozzánk:

— Vorwärts, Teschweer!

Szept. 12. Pár napi pihenőre hátra rendelték bennünket.

Ahogy megyünk visszafele, egy svadron huszársággal találkozunk. A huszárok mosolyognak a trappoló bakasereg láttára, az egyik csak úgy pipa mellől meg is kérdi:

— Nehéz e a bornyu, komám?

Az én székely bakámtól meg is kapja a választ:

— A lovadtól kérdezd meg!

Október 26 az utolsó feljegyzés:

„Levél hazulról és Anasztól. Fehér hóra virradtunk.“

Ilyen rövid s utána a következők az üres, iratlan lapok. Mert öt nap múlva másra virradt a Tiszántúl szelid lelkű Laliája.

A menekültek felügyeletét egy szintén menekült spáca teljesíti, aki főz is a menekültek részére, 4 menekült leány pedig a takarítást végzi. A jelentést tudomásul vették s a segítő akció tovább folytatására a felhatalmazást megadták.

Az elnökválasztás.

Ezután az elnök ügyvezető alelnök indítványára az egyesület elnökévé dr Cziffra Kálmán főispánt választották meg, akit dr Lábán Lajos, Németh István és dr Gyöngyössi István vál. tagokból álló küldöttség kért fel a megjelenésre.

Az éljenzéssel fogadott új elnököt dr Fráter Imre üdvözölte, aki tudatta a főispánnal, hogy egyhangulag a Vörös Kereszt elnökévé választották. Rámutatott, hogy 3 évvel ezelőtt a „Hazáért és az embereméretért“ jelszavával indult az egyesület munkára, hogy a sebesült katonák fájdalmát enyhítse. Elmondhatja, hogy elég nagy és hasznos munkát végeztek; két nagy kórházat berendeztek és felszereltek, fenntartják a betegnyugvó-állomást és a fehérmű Jobbkéz osztályt, létesítette és fenntartotta a központi konyhát, tudakozó irodát létesített, a szeretetadomány osztály a harcosoknak tetemes adományt juttatott s a csapatkórházat ellátták a szükséges eszközökkel. Rendeztek havonta szórakoztató alkalmakat, képkiallást stb. nagy eredménnyel. Hálásan emlékezik meg a közönségről itt is, hogy mind jól sikerült s az egyesületi pénztárt szépen gyarapították. Nem éreznek lankadást, fáradtságot s dolgoznak még a háború után is, míg a fájdalom és szenvedés megszűnik. Ennek a gárdának élére óhajtották a főispánt megnyerni, akinek nemes gondolkodása, humánus szíve még szebb eredményeket biztosít. Kéri az Istent, hogy az egyet elnöki állását minél tovább töltsse be. (Eljenzés.)

Dr Cziffra Kálmán hivatkozik a régi igazságra, hogy minden hatás ellenhatást szül. A harcok után új életre támadnak a nemesebb indulatok; a pusztulás nyomán egy nemesebb életre irányzott akció kél szárnyra. Az emberiség létosztone összeszőrdik a legnemesebb indulattal, hogy megmentsék, amit lehet, s enyhítsék a fájdalmakat. Ennek a nemes intencióju egyetnek helyi választmánya fogadja köszönetét elnökké választásáért. Az elnöki tisztelet nem mint megérdemeltet fogadja, hanem csak előlegnek veszi azt. Igéri, hogy a megválasztásához fűzött várakozásban nem eszalatkoznak s igyekeznek megfelelni a reá háruló feladatoknak. Ezt annyival inkább igéri, mert olyan harcosok vannak mellette, akik minden nemes eszmének fáradhatlan munkásai. Kéri, hogy ne vonják meg támogatásukat tőle.

Az elnök éltetésével az ülés véget ért.

* **A kávépiacról** közvetlen tudósítás Aszodi Mihály Kossuth-utcai főüzletéből Saspalota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér. legelsőrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom francópótkávé, füge kávé, malátakávé és fehércukor méz, csokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalámi, lipótúró, szardínia, édespaprika, málnaszörp és csemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszodinál kapható: Vigyázat: csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

Román kikötő bombázása.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből: Egyik tengeralattjárónk gránátokkal sikeresen lőtte Margalia román, Fekete-tengeri partvidéki várost és kikötőtelepeit.

Az oláhok rossz helyen tapogatóznak.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) Baselből jelentik: A „Patrie” igen nagy tévedésnek tartja az oláhok részéről, hogy támadásaik tárgya Magyarország, holott a döntés Dobrudzsában és Erdély déli határán lesz. Konstantinápoly és a keleti vasut birtoka fontos lehet a szövetségeseknek, de minden egyéb mellékes.

Orosz csapatok az oláh hadseregben.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) A Matin jelenti: Az orosz csapatok parancsnoka, amint román földre lépett, proklamációt bocsátott ki, amelyben kijelenti, hogy az orosz csapatok ezután a román csapatok alkotrészeit képezik.

Menekülnek az oláhok.

A román határról. Ujabban ideérkezett hírek szerint monitorjaink pusztító támadásainak hatása alatt a román dunamenti nagyobb városokat: Galacot, Turnu Magurelet, Zimniceát és Giurgiut polgárilag kiűritették.

Uj olasz offenzíva.

Lugano, szeptember 9. Szeptember 2-án az a hír terjedt el Milanóban, hogy a tiroli Elemstahlban olasz offenzíva indult meg, amelynek az a célja, hogy elvágja az osztrák csapatok visszavonulási útját Trient felé.

Tüzérségi harc az olasz fronton.

Olasz harctér. Budapest, szeptember 9. (Hivatalos.) Az ellenséges tüzérségi tűz a Monte Santo és a tenger közti harcvonalon délután élénk volt. Az olaszok a tiroli harcvonálnak is több szakaszát eredménytelenül lőtték.

Egyes helyeken előretörést megkísérlő ellenséges járőröket és osztagokat visszavetettünk. Egy olasz léghajó Nabrezinánál bombákat dobott le, de kárt nem okozott.

Délkeleti harctér. Budapest, szeptember 9. (Hivatalos.) Nincs semmi ujság. Höfer.

Elsülyedt japán cirkáló.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) Bernből a Ruszkij Invalid jelenti: «Kassadi» japán cirkáló viharban a hokidói partvidéken elsülyedt. Személyzete 440 emberből állott.

Bukarest légi bombázása.

A román határról, szept. 9. Bukarest nagyszerű bombázásairól ideérkezett hiteles adatok alapján a következőket jelenthetem: A Zeppelinek Brassó irányából indultak Bukarest ellen és az utat két óra alatt tették meg. A léghajók különösen első támadásukkal érték el rémisztő hatást. A délután késő órájában jelentek meg a város fölött és különösen a Boulevardul Elizabeta és a Boulevardul Darol palotasoraiban okoztak nagy pusztítást. Nagy hatást értek el a repülőgépek az arzenálnál is, melynek lőporraktárai fölrobbantak. Cotrozeni-

ben, ahol a királyi család lakik, egyetlen ház sem maradt sértetlen. Filaret vasuti állomás rommá dőlt. A város lakosságában óriási a pánik. A léghajókat erősen lőtték, de ezek tökéletes bizottsággal végezték pusztító munkájukat és bátor katonáink térképpel a kezükben vetették le a bombákat a kiválasztott pontokra.

A román kormány állítólag már azzal a tervvel foglalkozik, hogy a várható gyakori légi támadásokra való tekintettel, az állami hivatalokat és az ország székhelyét Jassyba helyezi át.

Alattvalóink távozása Athénból.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) Athénból jelentik: A kiutasított magyar-osztrák és német alattvalók este elutaztak Athénból.

Visszafoglalt állások a Maasnál.

Berlin, szept. 9. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Az ellenség gyalogsági támadásai a Somme mellett a nap folyamán alábbhagytak.

Az angolok részleges vállalkozása a Foureux erdő mellett és a franciák éjjeli támadásai a barny-denicourt-i szakasz ellen meghiusultak. Állásainknak az ellenség kezén maradt kisebb részeit megtisztítottuk. A tüzérségi harc tovább folyik.

A Maastól jobbra és Auvillerstől északkeletre az ütközet újra feléledt. Váltakozó eredményű harcok után ismét elfoglaltuk az itt elvesztett terület egy részét. Éjjel a Thiaumont erdőtől a Chapitre erdőig mindkét részről heves ágyutüz volt.

A török csapatok eredményes harca.

Keleti harctér.

Károly főherceg lovassági tábornok harcvonala. Az oroszok folytonos támadásai a Zlota Lipa és a Dnyeszter között tegnap sem jártak eredménnyel. Ellentámadásaink a benyomult orosz osztagokat árkaikból kiverítették. A török csapatok arcvonalán az oroszok kiindulási pontján túl vetették vissza az ellenséget. Több mint ezer foglyot és több géppuskát szállítottunk be.

A Kárpátokban az ellenség jelentékeny erőket vetett harcba. Schipottól nyugatra és délnyugatra emelkedő és Dornavatra magaslati állásaink ellen a Capultól északnyugatra a nyomásnak engedünk.

Balkáni harctér.

Dobricánál az ellenség megismételt támadása újra meghiusult.

Ludendorff, első főszállásmester.

Az erdélyi képviselők segítő akciója.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól) Az erdélyrészi képviselők segítő-kizottsága megbízásából Dobieczy Sándor, Kállay Tamás, Györffy Gyula és Ugron Gábor Erdélybe utaztak, hogy a menekülők azonnal való elhelyezéséről gondoskodjanak.

A segítő-bizottság 40,000 koronát bocsátott a képviselők rendelkezésére, hogy abból a szükséghez képest segélyeket kiosztanak. Feladatuk továbbá, hogy a menekülők élelmezését szervezzék. Utjuk eredményéről jelentést fognak tenni a bizottságnak.

Meg kapja Románia Besszarábiát?

Budapest, szept. 9. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A londoni „Nation” egyik cikkében felveti a kérdést, vajjon Oroszország átadja-e Besszarábiát Romániának, mert különben attól lehet tartani, hogy Románia Magyarország nem román területeiből igyekszik kárpótolni magát. Olasz igények Dalmáciára szerb igények Macedóniára és Albániára nem igénynek tartós békét.

AZ ELNÖK.

Munkához lát hétfőn.

Nyelvöltögetés kísérte közélettisztító munkáját, holott jogi torna állott ellenfelei előtt. Munkájának mérlegelését a nyilvánosság elromlott és meghamisított mérlegére akarták tenni, holott ezt a mérleget a hadseregszállítók és érdekeltségeik már jólevente elrontották.

Milyen könnyű lett volna a dolga: egyszerűen adminisztrálni, mint ahogy ez már szokás. És hagyni a tárgyalásokat, a gyepelöt odavetni s engedni, hogy Juszticia szekerre nyikorogva, nagyokat zökkenve, döcögjön tova sárosan, céltalanul, irány nélkül, vagy menjen nyilegyenesen a tanácsvezető kiválósága szerint, de az elnök irányítása nélkül. Hiszen nem divat, hogy az elnök tárgyalásokat is vezessen.

Az elnök azonban ért hozzá s érzi hivatását. Ügyek kerültek elé, amelyek a morális egyensúly megzavarásának feltűnő jeleit mutatták. Az igazság embere másként olyan, mint más ember. Csak akkor változik meg, mikor kiáltó szót hall, mely hívja őt az igazság kiderítéséhez. Az elnök is ilyen, a hívó szónak engedelmeskedett, mert az életnél is drágább az igazság.

Ellenfelei zajt csaptak, valamikor Jericho ostrománál tanulták meg, hogy ez ledönti a falakat.

Az elnököt ez a támadás nem érintette, hiszen ott volt a perbeli jogorvoslat minden fajtája, amelyekkel illetékes hely elé vihető minden eselekedete. Nem népgyűlés, vagy konventikulum elé tartozik az ő működése, ifju makkabausok nem ülhetnek felette vértörvényszéket.

Mit is akart az elnök? A közélet jogrendjét megsértették durván, pénzszerzési vágyból és ezt az igazságnak megfelelő módon megtorolta. Hihető e, amit ellenfelei sejtetnek, hogy a magyar kereskedelem létalapja, főalkotó eleme: a csalás, amelyet ha kimerel, összeomlik minden? Képtelenség ez a vétkemény. És ezért a könnyek, ezért a láрма, amely folyton tart.

Az a láрма, amely terrorizálni akarja az igazságkeresés művészt, ki szóra tudja bírni a roseindulatú, preparált, előre elkészített, megmakacsított vádlottakat, sajnos, azt mutatja, hogy az igazságkeresés közben mélyre talált hatni az a babonás szem és az esetek mélyén még sok a látnivaló.

Az elnémitási törekvés azt elejteti, hogy ez elezánt uraknak van rejtegetni valójuk s hogy az, aki nem beszélhetne felőlük vagy tetteikről eleget. Az a vad kombináció, amely az Ullmann per szüneteléséről napvilágot látott a hadseregszállítók hivatalos lapjában, azt mutatja, hogy gonosz kezek keverik a kártyát s budapesti ujságírók nyomozása eléggé mutatja, hogyan szeretnék valamelyik revolver-zuglapban kideríteni az elnökről azt, ami róluk igen szépen bebizonnyult, vagy ha ilyesmit nem lehet, hát valami meggyalázást vagy gyanúsítást.

Cáfolni nem kell az ilyen próbálkozásokat: az elnök emberfeletti munkát végzett a nyáron, forróságban, nem lankadó buzgalommal és egyszerűséggel. Nem csoda, fáradt, Beszélgetve késő éjszakába nyúló munkájáról megköszöntöttük:

— Nem fog jóra vezetni ez a túlfűtöttség, ez e szerfelett nagy munka.

— Mit tegyek? mondta, engem sok csapás ért és én a busulás helyett jobban szeretem a munkát. Az pedig van itt elég. Hogy kiméljem magam? Hiszen jót tesz a munka, szép is, s azt hiszem hasznos, amit végzek. Majd, ha belefáradok, pihenek.

Ennyi az egész: fáradt, tehát piben. Hétfőn azonban újra kezdi s be is végzi, amihez kezdett. Szunyogok, moszkító, csecse-legek, mérgezett tollak és fulánkos nyelvek rajzanak feje felett ennek a százszor megrágtott, megrágalmazott elnöknek, aki a bírói öntudatnak kristálytisztá megjelenése és keresztülviszi akaratát, amihez joga van „et si fractus illabitur orbis“ (sz)

Nem vehetünk gabonát más törvényhatóság területén.

A miniszter leirata.

Nagyvárad város potgárságának tekintélyes része, a múlt évhez képest, ezuttal is arra számított, hogy az ideit termésből vétel útján közvetlen a termelőktől szerzi be az 1917. év augusztus 15. ig a saját és családjára részére szükséges búzát.

Nagy meglepetést hozott ugy a közönségre, mint magára Nagyvárad városára is a kormány rendelete, amely szerint a magánosok ugyan beszerezhetik a termelőktől a saját részükre szükséges gabonát, de csak Nagyvárad város területén. A rendelet ezen megszorító intézkedése illuzóriussá tette azon engedélyt, hogy bárki beszerezhesse a termelőktől a saját és családjára részére szükséges búzát.

Nagyvárad városát azért érintette közlebről ez a rendelkezés, mert az által a város közönségéről nem szerezhették be Nagyváradon, ahol tudvalevőleg nem termelnek számbavehető mennyiségben, gabonát — teljes egészében a városnak kell gondoskodni, ami óriási terhet róna a köllönben is tulterhelt városi közlelmezési hivatalra.

Nagyvárad város törvényhatósága szükségesnek tartotta, hogy felirattal forduljon a kormányhoz s kérje, miszerint, tekintettel Nagyvárad város szociális viszonyaira, engedje meg, hogy Nagyvárad város lakossága, már aki akarja, nem csak Nagyváradon, hanem más törvényhatóság területén is beszerezhesse a termelőktől gabonaszükségleteit.

Reméltük, hogy a miniszter méltányolja helyzetünket s engedélyt ad, hogy legalább Biharmegye termelőitől vásárolhassunk gabonát.

Már korábban értesültünk róla, hogy amint Arad, Pozsony városok hasonló irányu kérelmét elutasította a miniszter, Nagyvárad városa feliratával szemben is hasonló merev álláspontra helyezkedik.

Tegnap érkezett meg a miniszter leirata a kenyérszükséglet biztosítása tárgyában.

A miniszter kijelenti, hogy a város azon kérelmét, hogy a lakosság részére más törvényhatóság területén való gabonavásárlást engedélyezze, nem teljesítheti.

A rendelet kiadásánál az a szándék

vezette a kormányt, hogy mindenki lehetőleg a békében megszokott módon szerezhesse be háztartási szükségletét.

A városok lakosai békében lisztkereskedések útján biztosították kenyérszükségletüket, míg a falvak lakói, lisztes boltok hiányában ily módon nem gondoskodhatnak szükségleteikről.

Ezen elv alapján szabályozták a kenyérszükséglet ellátását s ez azért is szükséges volt, mert a termelőket a gabonapiacra, a tömeges kereslet folytán, előnyösebb árak elérése reményében a készletek visszatartására indíthatná.

Hogy a szükséglet mindig a legkedvezőbbben fekvő részletekből fedeztessék, már a múltban értesítve lett a Haditermény Részvénytársaság.

Hogy a törvényhatóság lisztben vagy gabonában kapja meg a szükségletet, erre nézve a tárgyalások folyamatban vannak. Az eredményről a város értesítik.

Az őrlési vámszázalékot országosan alapítják meg; ennek keretében, a helyi viszonyokra tekintettel, állapíthatják azt meg a törvényhatóságok.

A korpa felhasználására nézve a központ a helyes elosztás érdekében szükséges.

A városok sertéshizlalási akcióját, ha ez irányban kérelem megy hozzá, a kormány a legmelegebben támogatja.

A számvevőség számottevő sikerei a harctéren.

Nagyvárad város számvevőségének öt tagja volt a harctéren s mind igen kiváló katonák. Egy hősi halált is halt, a többi valahogy megvan.

Tegnap érkezett haza Tóth Béla számvevő, aki főhadnagy rangban teljesíti kötelességét az olasz fronton. Meglepetve hallotta az olasz fronton állítólag szenvedett vereségeink híreit s kijelentette, hogy egy szó sem igaz ebből. A bukovinai orosz offenzíva miatt rövidebbre fogtuk olasz frontunkat Arsiero—Ajiago között, de sem abból amit a háboru elejétől kezdve tartottunk, sem abból, amit elfoglaltunk, nem vett el az olasz semmit. Állásaink kitűnőek, magas hegyeken vonulnak végig, amelyeket az olasz, hasonló magas hegyekről, támadni sem mer. Katonáink egészségesek s biznak abban, hogy a tallánt még megtáncoltatják, de egyelőre vágynak erre, Erdély fele...

Nagy István kadét a másik hazatért. Fiatal ember, számtisát a polgári életben, derék dolgokat művelt a harctéren. A magas hegyekről olykor leereszkednek önként jelentkező járőreink, akik az ellenség eréről s elhelyezkedéséről szereznek híreket. Nagy István egy ilyen járőrt vezetett s egy kavarnában 36 olasz katonát 2 tiszttel sebesületlenül elfogott. Ő volt az, aki egy támadás alkalmával, bár megsebesült, elvágta az olaszok telefon drótját s mert ezek nem tudtak hátrafelé értesítést adni, hogy körül vannak fogva, kénytelenek voltak megadni magukat.

A többiek is hasonló módon szaporították a magyar érdemek főkönyvi kimutatását.

Nagyváradon nem szállítanak ki menekülteket.

A kormánybiztos távirata.

A menekültekről való gondoskodás nagy munkájában részt vesz ugyyszólván városunk egész társadalma. A főispán, dr. Cziffra Kálmán vezetése alatt igazán nagy humánizmussal és ügyszeretettel igyekeznek erdélyi népeink sorsán enyhíteni.

Nagy munkát fejt ki az elszállásoló bizottság Baróthy Pál főügyész helyettes elnöke alatt. Munkájuk nagy fáradsággal jár, mégis sikeresen oldják meg a nehéz teljesítményeket.

Tegnapelőtt a kormánybiztos táviratot küldött a város vezetőségéhez, amelyben értesíti, hogy a menekült vonatok egy részét Nagyváradon ideiglenesen ki fogják üríteni, s éppen ezért gondoskodjanak előre a menekültek elhelyezéséről nehogy fedél nélkül maradjanak. Mintegy 2000 menekült érkezése volt kilátásba helyezve.

Baróthy főügyész délután egybehívta az elszállásoló bizottságot a kérdés megvitatására. A polgármester rámutatott, hogy az iskolákat és középületeket a katonaság foglalja le, így a rendelet értelmében a menekültek elszállásolása nagy nehézségekbe ütközik. Táviratot intézett a kormánybiztoshoz, amelyben kifejtette a nehézségeket és kérte, hogy Nagyvárad ne legyen kiszállási hely.

Az elszállásoló bizottság ennek ellenére igyekezett a rendeletnek eleget tenni, s azonnal hozzáfogott a szálláshelyek kijelöléséhez. Kimondották, hogy a nyári szinkörbe és a sport téri pavillonba helyezik el a menekültek egy részét. A két helyiség úgy is üresen áll, Továbbra ajánlatok is érkeztek, amelyek a menekültek elhelyezéséről kívántak gondoskodni. — Így a a menekültek részére kijelölték a Széles utcai iskolát egy napra és a Csengeri utcai róm. katolikus tanítóképző intézetet és egyéb helyiségeket.

Nem szállítanak ki a menekülteket.

A bizottság egész éjjel permanenciában állott és künn a vasutnál várta a menekült vonatot. Ott volt Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön főjegyző, Kőszeghy József főmérnök és a bizottság tagja. Bár vonatok jöttek, amelyek menekülteket hoztak, azonban, egyikből sem szállítottak ki senkit.

Tegnap délután aztán megjött a kormánybiztos újabb távirata, amelyet Baróthy Pál főügyész helyettes jelentett be a bizottságnak. A kormánybiztos újabb rendelete szerint a **menekülők Nagyváradon nem szállítandók le.**

Menekülők így is érkeztek Nagyváradra. Ugyanis most jutott el azoknak a hosszú sora, akik kocsin tettek meg a nagy utat. Alig van olyan utca, ahol ne látna az ember menekültekkal megrakott, „podgyászos” szekereket. Ezek legelőször is a városházát keresik fel, ahol a példás buzgalommal működő bizottságok látják el a szükségességekkel, pénzzel, tanácsokkal, sőt egyeseket akik kéri, szállással is.

A tegnapi napon a segélyezési bizottság 2000 koronát meghaladó összeget utalt ki a menekültek részére.

Nagyváradon a bejelentő hivatal adatai szerint meghaladja a négyezret a bejelentett lakással bíró menekültek száma, de sok százan vannak, akik még nem jelentették be magukat. Ez a szám napról-napra emelkedik.

A tegnap délután 6 órakor összeült bizottság a következőket jelölte ki szolgálatra:

A központnál.

Ma, vasárnap délelőtt: Szücs Izsó, dr. Papp Károly, Molnár Béla, Schuszték Adolf.
Délután: Adorján Armin, Biró Márk, Felicidés Lajos, dr. Barna Miklós, Pásztor Ferenc.

Hétfőn délelőtt: Simonyi Ernő, Sándor Ábrahám, Ardos Frigyes, Hegedűs Árpád.
Délután: dr. Konányi Rezső, Kopócsi Béla, dr. Fried János, Soltész Kálmán.

A vasutnál.

Ma, vasárnap 7-10 ig: Olti Mózes, Salzer Oszkár, Gerő Lajos; 10-1 ig: Mottl Román, Kertész Albert, Patrás János; 1-4 ig: Nosz Gusztáv, dr. Bartha Gyula, Ritoók István; 4-7 ig: dr. Rezső Mór, Munk Mór, Farkas István, Molnár Imre; 7-10 ig: Sebestyén Dezső, Schönberger Armin; 10-1 ig: Svetlik István, Felicidés Lajos, Zedánzky László, Leitner László.

Hétfőn 7-10 ig: Straub Ferenc, dr. Ágoston Péter, Salamon Ernő; 10-1 ig: Petry Gyula, Korcsáros László, Kertész Albert; 1-4 ig: Vadász Zoltán, dr. Feldmann Armin, Szántó Dezső; 4-7 ig: Kovács János, Nagy Dezső, Marton Manó; 7-10 ig: Réder Ferenc, Gerencsér József, Bitzó János; 10-1 ig: Dévald László, Vicsay István, Markovics Sándor és Pásztor Ferenc.

Cserkészek jelentkezzenek!

Mintegy 30 realistát, gimnazistát, avagy kereskedelmi iskolába járó felsőbb osztályú tanulót felvesszünk belső szolgálatra és gyűjtőosztályok mellé. Akik a szolgálatra vállalkoznak, jelentkezzenek ma (vasárnap) d. e. 11 órakor a felső kereskedelmi iskola tanári szobájában. Kerekes Manó, Mikussay József.

Lapot a menekülteknek!

10-14 nap óta uton levő menekültjeink lapokat kérnek tőlünk. Nem kérjük milyen s hogy friss-e.

Elhasznált lapokat bármely igazolvánnyal ellátott cserkész utján (Külső ismeretű: karszalag a város színeivel), avagy a Vörös kereszt nyugvóállomására lehet küldeni.

Jön a gyűjtőkocsi.

A segítő bizottság legközelebbi ülésén a Vörös Kereszt felajánlotta, hogy gyűjtőkocsiját a menekültek rendelkezésére bocsátja és hogy hétfőn, szept. 11-én a gyűjtést meg is kezdi.

Miután a menekültek nagy részének nincs elegendő ruhája, legfőbb szükség volna férfi, női és gyermek fehérnemű és felső ruhára, vala mint cipőre és kalapra.

Ezenkívül ágyneműket, butor darabokat, betegápolási cikkeket, élelmiszereket, szóval minden elképzelhető tárgyat szívesen fogadjuk.

Ha valaki a perselyekbe némi csekély kis összeget dob, azt is nagy köszönettel fogadjuk.

A kocsi, amelyet **Obrinesák István** ezredes szíves jószágából katonák fognak ki szolgálni, a Vörös Kereszt hölgyeinek és a Mikussay tanár által az egylet rendelkezésére bocsátott cserkész fiúk közreműködésével hétfőn reggel 8 órakor a nagypiacon kezdi meg működését.

Ímen a Kossuth utcáról átmegy a Szent László térre és ha idő lesz reá a Pável utcába.

D. u. 3 órakor a kocsi a Bémer téren

kezdi gyűjtését és a vasut felé fog haladni. Az egylet vezetősége tekintettel a menekültek súlyos helyzetére ezúton is kéri Nagyvárad város minden szép és nemes érzésért lelkesülő községét, hogy adományait a gyorsabb lebonyolítás szempontjából már előre összehajtogatva méltóztassék, hogy annak elszállítása ilyen formán könnyebben történhessék meg.

Megvagyunk róla győződve, hogy az a közönség, mely a Vörös-Kereszt egyletet eddig is jóindulatulag támogatta, eme vállalkozását is diadalra fogja juttatni.

Az élesdi főszolgabíró.

Az „Alkotmány” írja: A menekültek panaszaik közt jól esik tudomásul venni az elismerést is, amit egyes hatóságok érdemltek ki Udvarhelymegyei menekültek részéről hallottunk meleg elismerő szavakat, melyekkel az élesdi főszolgabírónak, Bérczy Imrének magatartását és példaadó előzékenységet dícsérték. Akiknek alkalmuk volt az ő gondoskodásában részesülniök, mind meghatott elismeréssel beszélnek arról az áldozatkészségről, mellyel a menekülteket fogadta. Nagy szíveséggel és egy magyar ur vendégszeretettel látta el a menekülteket s minden intézkedést meg tett, hogy Élesd szállást, élelmet nyújtson. Saját házát is a menekültek rendelkezésére bocsátotta s az egyes menekültek lovait és egyéb állatait is gondozásba vette. Ugyancsak megemlíthetjük e helyen Magyar-Kapus községi pénztárnokának, egy egyszerű magyar földművelőnek, Molnár Gáspárnak nevét, aki a menekültekkel sok jót tett. Volt olyan, akinek nem engedte, hogy egy krajcárt is kiadjon és könnyező szemekkel mondotta, hogy ami az övé, tekintse azt a menekült a magáénak. Ilyen elismerésreméltó nemes példák enyhítik a menekülés tragikumának sötét képét s méltán tarthatnak igényt arra, hogy a nyilvánosság is tudomást vegyen róluk.

Lindenbaum ur, a nagytrafikos.

Mégsem ad ki dohányt, de ő vigan árul.

Az összes lapok, elsősorban a *Tiszántúl*, már többször felszólaltak a dohányinség miatt, melynek egyik okozója ki lenne más, mint Lindenbaum ur, a nagytrafikos. Ugy látszik, a sok szép szó egyáltalán nem segített, a kistőzsdések is hiába tettek meg minden intézkedést, a nagyváradai dohányzó világ korlátlan fejedelme, Lindenbaum dohánykirály csak úgy tesz, mint azelőtt, megtagadja a kisárasoktól a dohányt, cigarettát és szivart.

Már nem új dolog a módszerusa, mely szerint a kistőzsdésekkel úgy bánik, hogy a dohányneműket, melyeket minden negyedik nap, tekintet nélkül az ünnepnapokra, kellene kiadni, több nappal később, szombat helyett hétfőn adja ki azért, hogy e két napon át csak ő árulhasson.

Hát már ez így nem mehet, erélyes intézkedést kérünk a pénzügyigazgatótól, ne tűrje a nagytrafikos hatalmának korlátlanosságát, erélyesen hasson rá, hogy a nagytrafikos, kinek állandóan nagy raktára van, adjon ki abból rendszeresen a kistőzsdéknek. Így kívánja ezt a közönség érdeke is.

Ha másképp nem lehet a bajt orvosolni,

vonják meg a nagytőzsdéstől a kicsiben elárúsítás jogát, ezt kérhetjük, ezt követeli a közönség érdeke. Utóvégre nem a közönség van a nagytrafikosért, hanem a nagytrafikos a közönségért!

Itt említjük meg, hogy Kiss Dávid és Társa tőzsdéje kirakatában a következő szövegű plakátot függesztette ki, mely már elter a sablonos „dohány, szivar, cigaretták nincsen” felirattól. A plakátot estére, nem tudni, mi okból bevették, de érdekességéül fogva leadjuk:

Hát nem botrányos?

Dohány, szivar cigaretták nincsen.

Ilyet csak a nagytőzsdében lehet kapni, Lindenbaum urnál. Mert a kis trafikok nem kapnak elég gyártmányt, szinte semmit!

Igazat adunk neki.

Vank Pista halála.

Csütörtökön este találkoztam vele. Előtte ment valaki, az köszönt nekem. Én Vanknak köszöntem. Tágult pupillákkal, mereven nézett rám s tántorogva ment tovább. Nem ismert meg. Ráismertem arcán a *facies hippocratica*.

Vank Pista akkor már rosszul volt, szíven találta a hir, hogy egyetlen fiát Belgrádba vitték, mint katonát. Már napok óta szorongó érzésekkel gondolt egykori főnökének a székesegyház harangzójának halálára, ahéhez a gyermekévek ragyogó napjai fűzték.

Éjjel rosszul lett s meghalt. Sívészélítés ölte meg.

Vank István változatos, regényes életet futott végig. Árva gyermek volt. Először a székesegyház harangzójánál nyert otthonát, ott tanult s közben rórátokra harangozott. Azután könyvkötőinas lett, Kemény L. Ignác kapitánnyal együtt tanulta ki a mesterséget. Majd vasuti fékezőnek csapott fel, míg végül sok hányattatás után vándorszínész lett. Nagy boldogság érte, mikor a Szigligeti-színház megnyitására Somogyi Károly színgazgató szerződtette. Ambícióval készült szerepeire, mert hatalmas basszusa révén operaszerepek is jutottak neki. A közönség szerette, jutalomjátékain azt be is bizonyította.

Kedves jó fiu volt Vank István, a színész. Semmi se volt, csak az a boldog hite, hogy engedett hajlamának és színész lett. Az életöröm harsogott ki széles hangjából, az élet öröme, amelyből kivette részét. Elkopott a szíve, elfáradtak lábai, gerincgyága meggyengült, s esténként a Titanic előtt ülve gyöngeségek fogták el. Így ütött rajta a halál, miután elvette tanítómesterét s elvitta fiát a kötelesség.

Tegnap temették nagy és igaz részvétellel a róm. kath. vallás szertartásai szerint. Egy síró feleség maradt utána s az a nyomor, ami a színész után marad, mikor leereszkedik mögötte a függöny.

A temetésen nagy számmal jelentek meg az elhunyt barátai és tisztelői. A temetést Imrik S. Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel. A koporsót a Szigligeti színház előtt letették s az elhunytól Bihari Ákos kántársi szeretettől izzó beszédet mondott, melynek egy részlete így hangzik:

Ime az ember, kit megölt a tulajdon szíve!

Ime a nemzet napszámosa, akit — mondhatjuk — hivatása teljesítése közben ragadt el a halál.

Néhány nappal ezelőtt bokrátság menetszáradt indult a fronta. Dalolva, muzsika szóval haladtak keresztül a városban. Te a Bémer-téren nézted őket. Köztük ment a fiad. A fiad, akit feleséggel együtt a kórisaélet keserves filléreiből neveltetek nagyra. A ti szemetek fénye, lelketek öröme, szívetek vigassza, jövőd reményetek és örögségtek leendő istápjája egyetlen fiatal. Döngött a föld a katonák léptei alatt — és köztük ment a fiad.

Ahogy utoljára bucsút intettek egymásnak, ahogy utoljára az apa és a fiu tekintete összevillant, — mintha egy vas öklü sújtott volna a mellre: nagyot dobbant apai szíved. Lázadó könnyek törtek fel szívedből és riadt szemekidőn keresztül akart áradni a fájdalom patakja. De te felvontad férfiasod szilipjét, vissza parancsoltad a könnyeket. Magyar apát ne lánson sírni senki, mikor a fiát honvédnek viszik.

„Le lázadó bu! Alant az elemed!” A fájdalom patakja visszaáradt. Nem könnyezt többé a szemed, csak a szíved zokogott. Befelé sirtál. És a szívedbe visszaözönlő könny, az repszettette meg a szívedet.

Ime az ember, akit a szíve ölt meg.

A szép beszédet nagy közönség hallgatta nagy meghatottsággal. Aztán a temetési menet tovább folytatta útját az olasz temető felé, ahol a halottat végső nyugalomra helyezték.

Köszönet

Obrincsák István ezredesnek.

A menekültekkel való jótékonyosság nagy munkájában a nagyvárad honvédség is részt vett s mindenféleképpen támogatta azt a nemes akciót, amelyet a társadalom indított. Obrincsák István honvédezzredesét illeti az érdem ezért. Azért Nagyvárad polgársága és a Vörös-Kereszt a következő köszönő iratot intézte Obrincsák ezredeshez:

Méltóságos Ezredes ur!

A román háború folytán újból nemzetünkre háruló hazafias kötelességek teljesítéséből Nagyvárad közönsége is derekasan kivette részét. Az átvonuló menekültek elhelyezése, gondozása igazán nem volt csekély feladat és amint látszik, bizony még nem is jutottunk a végére.

A társadalom és hatóság eme nagy munkájában rendkívül buzditólag és előmozdítólag hatott reánk Méltóságod hathatós segítsége, amely, mint minden esetben valahányszor a háború okozta szenvedéseken kellett segíteni, a parancsnoksága alatt álló katonaság munkájának és az általa összegyűjtött tekintélyes összegeknek rendelkezésünkre való bocsátásában nyilvánult meg.

A most hozzánk juttatott nagyobb mennyiségű kész étel is kiválóan hasznos szolgálatot tett, miért is engedje meg Méltóságod, ha hazafias, nemes és emberszerető szívedből fakadt emez újabb jótékonyágért Nagyvárad város közlélemezési hivatala, a segítőkész bizottság éllemezési osztálya és a menekültek nevében amidőn halás köszönetüknek adunk kifejezést, egyben arra kérjük Méltóságodat, hogy szent ügyünket: a sebesültek, betegek és szűkölködők szenvedéseinek enyhítését továbbra is nagybecsű támogatásában részesíteni méltóztatásék.

Nagyvárad, 1916 szeptember 8.

Lukács Ödön s. k.
főjegyző, polgármester
helyettes, Nagyvárad
város éllemezési hivatalának vezetője.

Dr Fráter Imre s. k.
a segítő bizottság
éllemezési osztálya
csoportvezetője.

Az új termés rekvirálása Biharmegyében.

Tegnap jelent meg a hivatalos lapban a miniszterelnök 2978—916 számú rendelete, amely a buza, rozs és árpa kétszeres feleslegének rekvirálásáról intézkedik. A belügyminiszter táviratilag hívta fel a megye alispáni hivatalát, hogy a rekvirálásra vonatkozó miniszterelnöki rendeletnek azonnal tegyen eleget és a megye kétszeres gabonafeleslegének összegyűjtését haladéktalanul kezdje meg.

A rekviráláshoz igen nagy apparátus szükséges és a vármegyének a nagy munkában a Haditermék részvénytársaság közgei fognak segíteni, akik a kijelölt összegyűjtési csomópontokra már ki is utaztak.

Fráter Barnabás alispán táviratban hívta fel az összes főszolgabírákat, hogy a rekvirálási munkálatokat azonnal kezdjék meg és erről tegyenek sürgősen jelentést. A termés összegyűjtése előreláthatólag egy hónapot vesz igénybe.

Az első apológiai előadás.

Szeptember 8 án volt az első apológiai előadás nagy érdeklődés mellett.

Az előadó, Gálly Sándor hittanár, magyarázta meg a hitvédelmi előadások célját, szükségét. Rögóta él szívében a vágy az intelligens női társadalmat összegyűjteni és hitében megerősíteni s mélyebben bevezetni a hit igazságok szépségébe és átérzésébe. Kifejtette a most oly aktuális nő kérdés szoros kapcsolatát a vallással. Az igazi feminizmus forrása a keresztény vallás, az teremtette meg a nő emancipációt, az emelte ki a nőt az elnyomatásból, az adott erkölcsi értéket a nőnek.

A vallásból meríti a nő erejét és értékét, s hogy azt a forrást minél jobban megismerjék s megbecsüljék, erre van hivatva az apológiai kurzus, mint egy világító reflektor, hogy a vallás szépségét, erejét megvilágítsa.

A mai szenvedésteli időben megbecsülhetetlen kincs és egyedüli érték a vallás, mely a gyenge nőt is erőssé, önfeláldozóvá, hőssé teszi. A szenvedésben látszik meg, kinek milyen erős a hite, mint a költő mondja:

A szenvedés tisztító tűz,

De korántsem a gyengéknek.

Az érc tisztul a kohóban,

Szalmaszálak mind megégnék.

A beszéd után köszönetét fejezte ki, hogy ily szép számban jelentek meg s csak az az óhaja, hogy ki is tartsanak.

A kurzus minden hónap második és negyedik péntekén d. u. 5 órakor lesz megtartva s arra meghívók nem lesznek kibocsátva, de a résztvevőket időről időre a Titánútban fogja a vezetőség értesíteni.

A kurzuson következők vettek részt: özv. Vertán Lajosné, Cziffra Vilma, özv. Márkus Lászlóné, báró Podmaniczky Károlyné, Miskolezy Lily, Grünwald Henrikné, Schwartz Gézáné, özv. Bozóky Béláné, özv. dr. Személyi Kálmánné, özv. Rimanóczy Kálmánné, Pozsonyi Lászlóné és Pozsonyi Olga, Gyarmathy Viktorné és Judith, Maros Gáborné, dr. Vay Zoltánné, özv. Velyőczy

Gyuláré, Riquinyi Edéné, Györfy Józsefné, Szezech Eleké, Várszeghy Lajosné, Bartók Arnoldé, Tóth Mihályné, Kövér Sandorné és Ily. Emlékezők, Horváth Margit, Olasz Ilka, Olasz Ákosné, Polgár Mariska, Török Károlyné és leányai, F. Mikusay Margit, dr. Gerlán Gáborné, Sándor Albertné, Reindl Mariska, Kovács Károlyné, Kovács Ilonka, Székely Eleménné és Székely Erzsike, özv. Bulyovszky Józsefné, Dajkovits Jánosné, Sándor Klára, Kovács Pircsika, Kolozsvári Sándorné és Kolozsvári Margit, Somogyi Illi, Tóth Erzsike és Szerénka, Kovács Gizzi, Szabó Erzsike, Vass Eleké, Borbély Éva, Bódy Erzsike, Székely Gyuláné, Muresán Valérné, Vocheska Sándorné és még igen sokan.

Fejjel lefele a táviró póznán.

A Végzet nem tettestárs.

Körösfeketetón valami elromlott a táviróvonalon. Kimentek hát ketten, hogy megnézzék, mi a baj: Tóth Lajos, a postás és Proták Viktor, szerelőmunkás.

Oszlopról oszlopra szállt Proták, úgy, ahogy szokás. Felcsatolta lábára a kampós csizmákat, s felmászva a táviróoszlopra, kötéllal megkötötte a derekát egy szeghez s vizsgálta a vezetékét.

Egyik helyen azonban kijött a szeg a helyéből, Proták hátraesett, majd fejjel lefele zubant. Persze, mindkét lába, amelyet a kampó az oszlophoz szögezve tartott, eltört.

Gondatlan ságból okozott súlyos testi sértés miatt állott Palánkay Károly elnök tanácsa előtt Tóth Lajos postás.

— Beismeri, hogy bűnös? kérdezte az elnök.

— Nem.

— Miért? Hiszen magának kellett vigyázni Protákra.

— Kérem szépen, nem én okoztam a bajt, hanem jött a végzet.

— Hja barátom, azt nem lehet tettestársként beidézni.

A törvényszék Tóth Lajost tagadása folytán felmentette a vád alól.

Tóth az ítéletben megnyugodott, dr. Bolza Alfonz gróf királyi ügyész fellebbezett.

HIREK

MÁRIA NEVENAPJA.

Mária magasztos nevének névünnepe üli ma a katolikus egyház.

Ez a név a legkedvesebb Jézusé mellett, védelmünk a kísértésekben, ezzel sóhajunk fel bajok között. Ez a neve a legszentebb nőnek, aki legtöbbet szenvedett a földön. Mérhatalom fenség, eszményi tisztaság, végtelen szeretet fűződik a névhez: Mária.

Az ünnepély alkalmából ünnepi istentiszteletek vannak ma az összes templomokban. Köröstarjánban és Tóttaleken bucsuk vannak ezen a napon.

* Beöthy László Nagyváradon.

Beöthy László v. b. t. t. budapesti utjáról hazatérve, pénteken Nagyváradon időzött, aztan árpádi birtokára utazott családjával együtt.

* Miniszterek Nagyváradon.

Péntekre virradó éjjel a nagyváradai állomásra a Budapest felől jövő személy vonatához kapcsolva, két termes kocsi robogott be. A külön kocsikban két miniszter érkezett és pedig Sándor János belügy és Hazai Samu honvédelmi miniszter. A miniszterek társaságában több magas rangú katonatiszt is utazott. Az előkelő utasok Nagyváradon nem szálltak ki, hanem tovább utaztak Kolozsvár felé. A miniszterek az erdélyi veszélyeztetett területeket vizsgálják meg. Mint értesülünk, személyesen fogják megtartani azokat a vizsgálatokat, a melyeket egyes helyeken mutatkozott szabálytalanságok tesznek szükségessé. A miniszterek több napot töltenek ott és részletesen szereznek mindenről tapasztalatot, ami bizonyára csak megnyugtatólag fog hatni mindenkire.

* Mangra Vazul beiktatása Nagyváradon lesz. A 8 órai Ujság — amint tudósítónk jelenti — a következőket írja: Mangra Vazul gör. keleti érsek-metropolitá választásának megerősítésére a kormány megtette az intézkedéseket. A legfelsőbb jóváhagyás előreláthatólag már legközelebb meg fog történni. Mangra beiktatása Nagyváradon fog végbemenni. Beavatottak szerint Mangra Vazul installációján a hasai románság vezetői hatalmas demonstrációt fognak rendezni a haza és a trón mellett, hogy Románia orvítamadásával szemben a legimpozánsabban kifejezzék az állam iránti hűségüket.

* A Katolikus Növendő Egyesület rendkívüli értekezlete. A Katolikus Növendő Egyesület elnöksége a működő és választmányi tagokat gyűlésre hívja meg, amelyet hétfőn délután fél 6 órakor a Katolikus Kör választmányi helyiségében tart. Külön meghívókat az elnökség nem bocsátott ki, de az ügy fontosságára tekintettel kéri a feltétlen megjelenést.

* A gabonatermés igénybevétele. A hivatalos lap közli a miniszterelnök gabonarekviráló rendelkezését. A törvényhatóság első tisztviselőjére hárul, hogy a cséplési munkák befejezése után a gabona igénybevétele kimondja és a beazolgáltatott mennyiséget a Haditermék részére átadja. Ennek befejezése után az elhívt és elrejtett készletet a pénzügyőrség nyomozni és elkobozni fogja. A rendelkezés ellen vétők szigorú büntetéssel sújtandók. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, a többi, a költség levonásával, a rokkant katonák segélyalapját illeti.

* Birkahúst árul a város. Tudatom a város közönségével, hogy a hatósági birkavágást elvégeztem. A birkahúst máától kezdődőleg a Szent László téri hatósági búsztékban az érvényben levő kilogrammonkénti 6 korona maximális ár mellett árussítják. Nagyvárad, 1916 szeptember hó 10 én. Lukács Odón, polgármesterhelyettes.

* Adományok a menekülteknek. Özv. Medvigy Mihályné: 10 koronát, az ujjalotai római katolikus hívek 30 koronát, a mezőbikásai fogyasztási szövetkezet 20, Fekete Antal 10, — a — e. 10, N. N. 10, Laczkó Péter 1, Braezkó Pál 1 koronát küldött szerkesztőségünkbe, a menekültek részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* 25 évig a betűszekrény mellett. A Szent László nyomda személyzetének örömnépe van ma, mert egyik derék tagja: Szikora János, a Tiszántúl betűszekrényé, ma tölti be nehéz pályájának 25. évét. Egy negyedszázad óta rója az ólom betűket egymás mellé, becsületes, szorgalmas munkával, díszes kintartással, amivel elismerést érdemelt ki mindazok előtt, akik értékelik és megbecsülik a tisztas munkát. A derék munkás hat éve működik a Tiszántúl nyomdájában s ez idő alatt nagy hűségével, mint odaadó munkájával csak elismerésünket vivta ki. A jubileum alkalmából a Tiszántúl szerkesztősége is ózinte szívből csatlakozik az üdvözlőkhöz. Folytassa a működését még sokáig jó egészségben.

* Tojás és rézgálic a városi boltokban. Tudatom a város közönségével, hogy az összes városi liszt és élelmiszer üzletben friss, lámpázott tojás darabonként 22 fillérért kapható. — Buza csávázáshoz a közlelmezési ügyosztálynál (városbáza földszint 9.) rézgálic métermásként 12 koronás árban kapható. Nagyvárad, 1916 szeptember 9 én. Lukács Odón, polgármesterhelyettes.

* Hadseregszállítási per felmentéssel. A nagyváradai törvényszék második ötös tanácsa Ember Géza elnöke alatt Weisz Mayer és Mayer Leó egyizben elhalasztott hadseregszállítási bűnperében az ítéletet tegnap hozta meg. A két kereskedőt a szénaszállítás körül elkövetett gondatlansággal vádolta a királyi ügyészség. A törvényszék dr. Láneci József és dr. Feleki Béla védők érve alapján mindkét vádlottat felmentette.

* Új tábori postabélyeg. Az elfoglalt országok részére „K. u. k. Feldpost” felirással újságbélyegeket bocsátottak ki. A rajz fekvő Merkur melképet mutat, maskülönben nem valami izléeses. 2 filléresben már lehet kapni a bélyegkereskedésekben.

* Halálozás. Szőnyi Gyula m. v. tisztviselő f. hó 9 én elhunyt. Temetése f. hó 11-én, hétfőn délelőtt 10 órakor megy végbe a Szaniszló-u. 53. sz. gyászaházól.

* Lakos György hazajön. Megírtuk, hogy Lakos György nagyörögi harc os orosz fogságból megszökött. Most Norvégiaából sürgőnyzött, hogy megindult haza Magyarországra sok más társával együtt.

* Két arany a székely testvéreknek. Tóth Erzsébet és Tóth Lajos (Nagyvárad, Széles utca 40) 2 db 10 koronás aranyat adtak a székely testvéreknek. A kedves és értékes adományt eljuttatjuk illetékes helyére.

* A menekült tolvaja. A tekerőpataki községi jegyző Kovács Kálmán, aki szintén elmenekült a határról a román támadás elől, tegnap bejelentette a rendőrségnek, hogy a menekültek vonatáról, amelyen ő is jött ismeretlen egyének ellopták száznyi törből készült bórondjét. A bórondban ékszerek voltak, arany, briliáns gyűrűk, nyaklánc és fülönfüggő, több takarékkönyv a ditrói és más bankokban elhelyezett pénzösszegekről. Ezek özv. Kopasz Mihályné nevére szólnak. A táskába még tinom ruha neműek is voltak csomagolva. A közönség figyelmét felhívjuk, ha netalán valaki ilyen holmikot árusítani próbálna, jelentse a rendőrségnek.

* Eczet készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta eczetsav kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi-utca 7/B. Telefon 13-02.

* **Boros Jenő szülőket kerített egy leánynak.** A városház folyosóján hatalmas plakát hirdeti:

Menekülők segítése.

Bent teljes gőzzel dolgozik négy-öt uri ember. Az egyik asztalnál Boros Jenő thb. tag, a „N. Friss Ujság” kiadószervezője izzad a vasuti igazolványok kiállításában. Egyszerre hárman állanak eléje.

— Hova akarnak utazni? — kérdi.

— Szolnokra.

Mind a hárman?

— Nem, kérem, mi ketten: Fekete Péter és felesége Csikból.

— És a kisasszony?

— Én is oda.

S hol vannak a szülei?

— Nem tudom, elmenekültek másfelé a zürzavarban.

— Utazzanak együtt, higgye meg, jobb az egy ilyen fiatal leánynak. Feketék fogadják leányuknak ezt a kisasszonyt az utra. Jó?

— Igen.

— És a kisasszony mit szól?

— Bizony jó lesz nekem is.

Igy szerzett Boros Jenő egy leánynak szülőket az utra s az igazolványuk így szólott:

„Fekete Péter és családja. Utaznak Szolnokra.”

Ott az igazi szülők megtalálhatják leányukat.

* **A sertés élősúlyából 22 és fél kilót lehet levonni.** A m. kir. belügyminiszteriumnak az élő sertés árnaximálására vonatkozó rendeletéből kifolyólag, közhírré tettük, hogy sertést levágás céljából csak élősúlyban szabad eladni és a vágósúly szerinti eladásnál a sertés élősúlyából darabonként 22 és fél kilogrammot levonásba kell hozni és az ez alapon kiszámított vételárból 4 százalékot le lehet vonni. Miatán pedig előfordult, hogy az eladók levonás nélküli élősúlyban követelnek 6 korona 80 fillért, minek megfizetése a megállapított maximális ár nagyfokú túllépéssel járna: figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a maximális árnak bármilyen túllépése vagy megkerülése büntetendő cselekményt képez. — Nagyvárad, 1916 szeptember 7. Rendőrkapitányság.

* **Szidta a magyart.** Tegnapelőtt a Nyárfa-utcán nagy tumultus támadt, mivel egy Balogh Sándorné Mandrucz Mária nevű asszony botrányt csinált. Azt kiabálta, hogy „bárcsak jönnének már a románok, akkor én is leütnék vagy tíz magyart és tíz zsidót!” Erre a kijelentésre természetesen nagy ribillió támadt és el is verték volna a rossz nyelvű asszonyt, ha az arra járó Vadász József közbe nem lép. Baloghnét természetesen előállították a rendőrségre és megindították ellene az eljárást.

* **Uj műsor a Vigadóban.** Ma, vasárnap teljesen új műsorral tart előadásokat a Vigadó mozgószínház. Kiemelendő „Az utolsó légyott” szenzációs társadalmi dráma 3 felvonásban. Sok derűs pillanatot fog szerepeltetni egy 3 felvonásos kitűnő bohózat „A kártya bolondja”, továbbá a „Kapitány ur Wuttki” című humoroszk. Valamennyi műsorszám az idei szezon értékes újdonsága. Előadások délután 3 órakor kezdődnek.

* **Forolin** a legjobb és legbiztosabb toalette szer, láb- és hónaljizzadási ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* **Menekült** mint házgonnok, illetve beraktározási vállalat vezetője azonnal alkalmazást nyerhet. Jelenkezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa” r. t. irodájában. (Sas passage 24. sz. lépcső I e.

* **Vármegyei főügyési hivatalba** menekült ügyvéd hivatásszerű alkalmazást nyerhet. Ügyészek előnyben részesülnek.

* **Erdélyből menekült** csak németül tudó intelligens nő gyermekek mellé nevelőnőnek ajánkozik. Esetleg kézimunka készitést vállal. Cim a kiadóhivatalban.

* **Legjobb gyártmányu** kátrány fedéllemez kapható Schwarz és Ullmann vasnagykereskedésében Nagypiac tér.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy elűntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát elűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

BERLINI VICTORIA

Általános Biztosító részv. társaság.

Elfogad:

ÉLETBIZTOSÍTÁSOKAT,

amelyek háboru esetén a biztosítás teljes összegéig érvényesek.

Nagyvárad vezérügynökség:
Rákóczi ut 10. sz. II. em. Telefonszám 641.

Fischer Ervin Zeneiskolája

Szalárdi-ut ca 21. sz.

Telefon 14-74.

Tanfolyam a polg. és felsőbb leányiskolai énektanításra képesítő oklevél megnyerésére.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógárjában
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

Legújabb táviratok.

Külgyminiszteriség kérdése.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) Bécsben igazságtalannak tartják a magyar elvezek részéről Burián külgyminiszter ellen hangoztatott vádakot.

Burián távozásáról aligha lehet szó, mert a támadásoknak nincs reális alapjuk. Tisza nem látja szükségét, hogy a ballplatzra új ember kerüljön, viszont Burián nem óhajt kibujni a felelősség alól. Egyébként Andrassy neve mellett még Forgách

János, Szécheny Miklós volt páisi magyar-osztrák nagykövetség és Körber osztrák exminiszter nevét emlegetik, mint leendő külgyminisztert.

Romániai követeink feltartóztatták az oroszok.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A németalföldi kormány a külgyminiszteriumhoz intézett közlése szerint Czernin gróf hatodikán követségének személyzetével együtt elhagyta Bukarestet.

A Romániában volt konzuli funkcionáriusainak és a magyar-osztrák kolónia mintegy hatvan tagja már előző napon ugyanezen irányban utrakeltek. Az elutazásra különvonatokat boesátottak rendelkezésre a kolónia tagjainak. A jegyzéket a holland kormány át fogja adni a külgyminiszteriumnak, a mely azt nyilvánosságra hozza.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) A Dagens Nyheter jelentő Haparandából: A központiak Romániából hazatérő követeit, akik Oroszországon és Svédországon keresztül átutazni akartak, Toreca nevű orosz határvárosban a hatóságok feltartóztatták. A követeiket, akiket egyelőre Uleaborg finn városban, nem messze a svéd határtól, felügyelet alatt tartanak, nem engedik tovább utazni.

Tutrakán elvesztése mindenképen rossz Romániának.

Budapest, szept. 9. (Saját tudósítónktól.) A „Manchester Guardian” írja: Tutrakán elvesztése rossz bejdet az alsó dunai hadjárat számára. Tutrakán elvételének legrosszabb oldala, hogy ezen tény nem fog hozzájárulni ahhoz, hogy Kónstantin király és a görög katonapárt gyors elhatározásra jussanak.

Nagy csata az Északi tengeren?

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) Zariából jelentik: A francia lapok az északi tengeren lefolyt nagy csatáról adnak hírt.

Az „Agence Havas” megjegyzi, hogy erről még semmi hivatalos jelentés nem érkezett.

Az olasz nem dicsekezik Tutrakánnal.

Budapest, szept. 9. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Tutrakán elfoglalását a Stefani ügyvétség az olasz közvéleménnyel öt szóban tudatta. A jelentés semmit sem tartalmaz a román veszteségekről.

Orosz szerencsekívánat a szerbekhez.

Budapest, szeptember 9. (Saját tudósítónktól.) A Times jelentő Bukarestből: A romániai orosz sereg parancsnoka napiparancsot adott ki csapatához. A tábornok első sorban a szerbekhez fordult, szerencsét kíván nekik, hogy elnyomóikkal: Magyarországgal és Ausztriával leszámolhatnak.

Figyelem!

Nagyváradon Beöthy Ödön-u. 1. görög kath. templom mellett (bejárat a kapu alatt) kaphatók:

Szepességi lenvásznak

Finom cérna vásznak, Lepedő vásznak, Vásznon és damast asztalneműek, Ágy-neműek beosztott és méteres lendamastból. Takács vászon és damast törülközők.

Törlek, szakajtók, himző vásznak, Blous vásznak, Tarka lenvásznak, Nyers vásznak, Házi vásznak, Sajt vászon.

Asztal és ágyneműekben a legújabb minták. Jutányos, szabott árak.

Helyi és megyei telefon 1163.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap délután: A kissezony férje.
Vasárnap este: Marci. (Bemutató előadás.)

Hétfőn: Marci. (A. bérlet.)
Kedden: Marci. (B. bérlet.)
Szerdán: Marci. (C. bérlet.)
Csütörtökön: Varázskeringő. (Kovács Mártha bemutatkozása)
Pénteken: Cigányprimás.
Szombaton: Császárné.
Vasárnap este: Mágna Miska.

A Legénybucsu. Tegnap este a Legénybucsuban mutatkozott be a nagyváradi közönségnek Tarnai Béla, az ujonnan szerződöttest baritonista. Ambiciózus fiatal színész, ki iparkodik a közönség kegyét mezezerezni. Meglátszott rajta a kezdő, de játéka és tömör hanganyaga megnyerte a közönség tetszését. Rákosi Ferenc az öreg parvenü komikus alakját játszotta meg új felfogással; játéka stílusa, mert minden tulzástól, komikuma mégis teljes mértékben kivívta magának az általános sikert.

Kassics Eszter, a színház új drámai hősnője pénteken este a „Ciklámén”-ben mutatkozott be. Kellemes organuma színész, megjelenése megnyerő, amit fiatalos bájának is köszönhet. Vigjátékokban és könnyebb drámai műfajokban megfelelően mutatkozik, azonban hevesebb érzelmek, indulatok kifejezésére nem látszik elég alkalmasnak az organuma. Különböző alkalmunk lesz később jobban meggyőződünk képességeiről. A közönség rokonszenvesen fogadta a fiatal művésznőt és a felvonások végén többször kihívta.

Marci.

— Bemutató a Szigligeti színházban. —

A kacagató, ötletgazdag humor és a zeneszerző leginverciósabb képviselői: Mérei Adolf és Márkus Alfréd léptek társas cégbe, hogy magyar színre alkalmazzák a Marci, amelynek ma este van a bemutatója a Szigligeti színházban. A Marciórl

nem mondhatjuk el, hogy könnyen népszerűvé váló címével nagy igénytelen jön. Nem akar szenzációs sikereket aratni, de méltán elvárhatja, hogy a közönség úgy emlékezzék meg róla, mint aki egy estén át tőszégesen gondoskodott a nézőtér kellemes szórakozásáról, állandó derűtességéről.

A Marci nálunk — előreláthatólag — kitűnő előadásban kerül színre, amit bizonyos tekintetben a szereposztás is igazol. A társulat új hölgytagjai közül ez estén lépnek fel először Habár Szerafin és Szébeni Margit, fellép Rákosi, Zsoldos, Tarnai és a régi, már akkorditáltak közül pedig T. Pogány Janka, Tompa Béla, Békefi és Dózsa. A Marci csütörtökig marad műsoron.

A bérlet figyelmébe. Megemlékeztünk már arról, hogy a színházvezető kérelmének fontos indokait méltányolva, a város színügyi bizottsága a színházi helyárok husz százalékkal való felemelését engedélyezte. Dacára azoknak a súlyos viszonyoknak, amelyekkel a színházvezető most meg kell küzdenie, a színház vezetősége meg akarja óvni a közönség régebben szerzett jogait és így a jegyárak felemelése nem érinti a bérletárakat, amelyek a régié maradnak. A régi bérletárak mellett bérleti naponta lehet a színház vitkári irodájában reggel 9 órától fél egyig és délután 3 órától fél hatig. A bérlet e hó 11 én kezdődik.

A Cigányprimás. A színház játérendjének egyik már régebben népszerű operettje, a Cigányprimás kerül színre csütörtökön. A fő női szerepeket Sz. Zsigmond Anna és Kovács Mártha éneklék, a címszerepet Sik Rezső játssa, míg a fiatal Rác Laci szerepe Békefinek jutott.

A Császárné. Jelentős sikereinek egyik legzebbjét aratta Sz. Zsigmond Anna, a népszerű primadonna a Császárné című bájos operette címszerepében. Ezt a bedvics szerepet legközelebb szombaton este játssa el Sz. Zsigmond Anna. Az előadásban az operette-együttes minden számottevőbb tagja fellép.

A Színház és Művészet című szépirodalmi hetilap első száma ma jelent meg. Már mindjárt az első szám sok jót ígér, a változatos tartalommal, a kis lép minden számában lüktető elevenség és hangulat nagy érdeklődésre tarthat számot. Emőd Tamás, Székely János, Marton Manó Barza Ferenc, Huzella Ödön, Nagy Mihály dr, Major Dazsó, Kormos Ferenc és Branyczky Dezső írásai váltakoznak a színházi újságban, amelyet csekély 20 fillérért vesztegetnek a törségekben, színházi jegyszedőknél és utcai újságárusoknál.

VIGADÓ mozgó- színház	Vasárnap. Az utolsó légyott dráma 3 felv.
	Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

APOLLÓ mozgó- színház	Vasárnap. Birák előtt. dráma 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgó- színház	Vasárnap. A herceg szeretője. egy női élet története 4 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉR

Teás készlet aranyozással 6 személyre	6 kor.
Kávés készlet aranyozással 6 személyre	6 "
Feketékávés készlet tálcaival Roccoco 6 személyre	6 "
Mosdó készlet finom fayence	8 "
Ebédő készlet aranyozással 6 személyre	24 "
Függő lámpa csigás felszerelve	16 "
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre	4 "
Gyümölcs készlet majolika 6 személyre	4 "
China ezüst czukortartó 6 személyre	5 "

KÉPKERETEZÉS

izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS

pontosan előnyös árakban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK

azelőtt Heller Testvérek

Uveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.

:: Telefonszám 372. ::

ISKOLA TÁSKÁK

könyvszijak, könyvcsomagoló vásznak. Tornacipők, sárcipők. Fésük, Fogkefék és szappandobozok.

Fiu esőköpenyek.

Szőnyeg osztályon:

Futószőnyegek már K 1-70 től. Ebédőszőnyegek, lábtörlek hencsertakarók, ágy és asztalterítők

a legolcsóbb gyári árakon

Haas Lipót

Linoleum

gyári raktárában.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. Telefon 463.

A szerkesztésért felelősen felelős.

Dr. PAPP KAROLY.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatóry József.)

A legrégebbi fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közti való nehéz
beszerzési viszonyok dacára min-
denből teljes raktárkészletet tart

12536—1916. sz.

Hirdetmény.

Az 1916. évre érvényes legtöbb állami adót fizetők névjegyzékének összeállítása, illetve kiigazítása céljából a városi adóhivatal által összeállított kimutatás az 1886. évi XXI. t. cz. 25. § a értelmében f. évi szeptember hó 13-ig terjedő 8 napos közszemlére a polgármesteri hivatalban kitétetik.

Erről az érdekelteket oly felhívással értesítem, hogy a névjegyzék elleni felszólamlásukat a fentebb kitüntetett határidő alatt szóval vagy írásban megtehetik.

Figyelmeztetem egyszerűsmidt mind azokat az érdekelteket, kik a hivatolt törvény 25. §-ában foglalt kedvezményt (egy- és kétszeres számszámba vételt) igénybe venni óhajtják, hogy az 1886. évi XXI. t. cz. 27. § a értelmében az igazoló választmány ülésének (1916. évi szept. 21-én) tartama alatt szóval vagy írásban kérelmeznek, és jogosultságukat igazolják, mert ellenkező esetben az adó kétszeres számszámba vételének kedvezményétől esnek.

Nagyvárad, 1916. szept. 1.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

6 szám.

Valódi
aszfalt fedéllemez

és jó minőségű
kátránypapír

kapható

Andrényi Károly és Fiainál.

MODERN

üveg, vászon és bádoglemez

CIMTÁBLÁKAT

művészi kivitelben készít

KRAMMER

cimer és cimfestő

Nagyvárad, Kossuth L.-u. 16.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.

Új gabona-, lisztes-, szalma-,
heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkitűnőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarókban és lópokrócokban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010,000 korona.

Tartalékalap: 600,000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi
kitűnő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyer. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta físs vaj, remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya

21001—1916 szám.

Hirdetmény.

Figyelmeztetem az érdekelteket szállásadókat, hogy szokot a butorozott szobákat, amelyek a városi katonai ügyosztály illetve a honvéd állomás parancsnokság kiküldötté által tiszti lakásnak felvették, vagy a jövőben még felvétetni fognak, semmi körülmények között másnak ki nem adhatják, mert azok a tisztek, kiknek részére a lakás kiutaltatott, részben már megérkeztek s ha a már kijelölt lakást időközben más foglalná el, ez a legnagyobb zavarokra vezetne. Oly lakás is, melyből az utóbbi napokban oda helyezett tisztek más városba való elhelyezés miatt már kiköltöztek, szintén ki nem adhatók, mert ezen lakások is feltétlenül igénybe fognak vétetni a későbbben érkező tisztek részére.

A tiszti szállásoknak kijelölt lakások igénybe vételének esetleges megszűnése — nehogy a lakásadók sokáig bizonytalanságban legyenek — szintén hirdetésményileg fog közzététetni.

Nagyvárad, 1916. szeptember hó 6.

Eleméry Ferencz
katonai ügy tanácsnok.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kerestés S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. **Értekezhetni** a Polgári takarékpénztárnál.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. **Értekezhetni** a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nál, Nagyvárad.

EMIR arcmosó

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás és sómör; továbbá izzadó-, fényes, zsiros-, atkás (mitesseres) arera. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelletfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal felelőséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta nővényi zsirokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 2 korona.

Ha szeptőlétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítok és 6 korona értékűek költségmentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmeticai laboratoriumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerésztárában Szacsavay-utca, a Vadász drogériában, és Farkas Iván Apolló drogériájában.

IZSÁK LIDIA elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,
Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda
előtében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és haskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szegligeti színház művészeinknek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladéküzletem,

katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. vevőim továbbbizives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

Régi olcsó árban kaphatók:

Leibchenek, haskötők, csipőszorítók és mellfűzők
csak

ROSENZWEIG RÓZA

Midergyárában, Szalárdi-u. 9.

OLCSÓ SZÉN!

1 mm. almamezői barnaszén házhoz szállítva 450 K. Legkisebb szállítható mennyiség 8 vagy 10 mm

Megrendelhető

Menyhért Szénbánya Városi irodájában, Kertész-u. 11. sz. (Hajótér villamos megálló mellett.)
!! Telefonszám: 10-85. !!

Biharvármegye alispánjától.
ad. 12547-1916.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Biharvármegye 1915. évi legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagjai névjegyzékének összeállításánál alapul szolgáló adóhivatali kimutatások az 1886 évi XXI t. c. 25. §-h értelmében a vármegye székházának I. em. 4. számú szobájában az 1916 évi szept. hó 18-án d. e. 1 óráig bezárólag 8 napi közszemlérn kitétettek, s ezen idő alatt a jelzett napokon d. e. 9 órától d. u. 1. óráig megtekinthetők s esetleges felszólamlások az igazoló választmánynak 1916 évi szempt. 19-én d. e. 9 órakor megtartandó üléséig hozzám írásban beadhatók.

Együttal azokat a kik az 1886 évi XXI. t. c. 26. §-a alapján egyes állami adójuk kétszeres beszámításának kedvezményében óhajtanak részesülni, figyelmeztetem, hogy ezen igényüket a fentebb idézett idő alatt az olispáni hivatalnál, vagy pedig az igazoló választmánynak a fentebb jelzett napon és időben a vármegye székházának nagytermében megtartandó ülésén szóval avagy írásban jelentsék be és jogosultságukat igazolják.

Nagyvárad, 1916. szeptember 9.

Fráter Barnabás
alispán.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsi-ülés, lábvédők és szerszámlakok raktára.

Az Erzsébetligeten lévő
4 uj földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadók.
(Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.